

JAARVERSLAG 2016
COMMISSIE WELSTAND EN MONUMENTEN

gemeente Utrecht

1. INLEIDING

De Woningwet vraagt jaarlijks een verslag op te stellen als verantwoording van de welstandsadvisering over de tijdsspanne van een jaar. Tegelijkertijd is het verslag een communicatiemiddel om de werkzaamheden van de Commissie Welstand en Monumenten voor iedereen zichtbaarder te maken.

Artikel 12b, lid 3: De welstandscommissie dan wel de stadsbouwmeester legt de gemeenteraad eenmaal per jaar een verslag voor van de door haar onderscheidenlijk hem verrichte werkzaamheden. In het verslag wordt ten minste uiteengezet op welke wijze zij onderscheidenlijk hij toepassing heeft gegeven aan de criteria, bedoeld in artikel 12a, eerste lid, onderdeel a.

Toelichting artikel: het doel van het verslag is het bevorderen van het debat betreffende de ruimtelijke kwaliteit in de gemeente. Het jaarverslag dient dus geschikt te zijn met het oog op dat debat: het zal een openbaar stuk dienen te zijn, dat voor burgers begrijpelijke informatie bevat.

Het jaarverslag 2016 is net als de jaarverslagen 2014 en 2015 beknopt gehouden. Voor de volledigheid is een korte weergave van de werkwijze opgenomen en zijn de cijfers, zoals aantallen adviezen en vergaderingen, inzichtelijk gemaakt.

In 2016 is vanzelfsprekend over een grote diversiteit aan plannen geadviseerd, maar uit deze plannen is een aantal thema's te herleiden die er in het jaarverslag worden uitgelicht. De wijze van toepassing van de criteria in de welstandsnota komt in het jaarverslag aan bod, zowel bij de advisering van de commissie als de toetsing door het ambtelijk bureau in het kader van de Kanbepaling. Daarnaast worden de beleidsmatige ontwikkelingen rond de Commissie Welstand en Monumenten in het afgelopen jaar vermeld. De samenstelling van de commissie en van het Bureau CWM geeft een overzicht van de betrokkenen bij de welstandsadvisering.

AFBEELDING VOORZIJD

DEFINITIEF ONTWERP WORLD TRADE CENTER, JAARBEURSPLEIN

2. Werkwijze

De ingekomen plannen (zowel aanvragen omgevingsvergunning als voorlopige ontwerpen) worden geagendeerd door het Bureau Commissie Welstand en Monumenten. De kleinere veel voorkomende plannen of plannen waarbij het advies van de commissie als bekend mag worden verondersteld, worden van een advies voorzien door het Bureau CWM (Kanbepaling). Complexere plannen, plannen met betrekking tot nieuwe ontwikkelingen, twijfelgevallen of plannen met een negatief preadvies zijn aan de commissie voorgelegd.

Via de Kanbepaling (per 01/12 2014 toepasbaar in Utrecht) zijn de medewerkers van Bureau CWM gemachtigd de aanvragen te toetsen en deze te voorzien van een positief of negatief advies. Inhoudelijk moeten deze adviezen verantwoord kunnen worden aan de commissie. De Commissie Welstand en Monumenten kan geraadpleegd worden indien er bijvoorbeeld twijfel bestaat of er sprake is van een geschil.

In geval van een positief advies is de Commissie Welstand en Monumenten niet verplicht haar advies te motiveren. Dit geldt ook voor de adviezen van Bureau CWM. In geval van een negatief advies is dit echter wel vereist. De negatieve adviezen zijn gemotiveerd aan de hand van de welstandsnota, 'De schoonheid van Utrecht'. De motivatie van een negatief commissieadvies wordt vastgelegd in de verslagen van de commissievergaderingen. De negatieve uitkomst van de ambtelijke toets wordt gemotiveerd bij de digitale afhandeling van de aanvraag omgevingsvergunning.

Voorafgaand aan de aanvraag omgevingsvergunning wordt vaak om collegiaal vooroverleg met de commissie gevraagd. Dit betreft grote bouwprojecten waar ook stedenbouwkundige vraagstukken een rol kunnen spelen, alsook ontwerpen van particulieren die om een verkennend advies vragen. Bureau CWM stimuleert dit vooroverleg, om in collegiale setting vakinhoudelijk over plannen te kunnen spreken zonder de tijdsdruk van wettelijke termijnen. Collegiaal vooroverleg versnelt de proceduretijd rond de aanvraag omgevingsvergunning wat betreft het welstandsadvies. Daarnaast biedt het de aanvragers duidelijkheid over de kans van slagen van een voorstel of van de mogelijk te nemen stappen om het vergund te krijgen. Dit kan betrekking hebben op het aanpassen van het ontwerp maar ook om het raadplegen van andere vakafdelingen alvorens een aanvraag in te dienen. Ook de medewerkers van Bureau CWM geven geregeld adviezen in een vroeg stadium bij vragen over veel voorkomende bouwwerken

Indien in een deelgebied van de stad Utrecht een supervisor actief is die ook architectonische kwaliteitsborging in zijn of haar opdrachtportefeuille heeft, neemt sinds 1 maart 2015 de commissie zijn of haar advies over. Omdat uit onderzoek was gebleken dat de dubbele kwaliteitstoets leidde tot verwarring en vertraging, is het werkproces hierop aangepast. Als een commissieadvies alsnog gewenst is door de betrokken partijen, is dit altijd mogelijk. In 2016 zijn er door de supervisors of coördinerend architecten 91 adviezen verstrekt.

In 2016 is het College geen enkele keer contrair gegaan op een advies van de Commissie Welstand en Monumenten*. Het College kan contrair gaan op basis van maatschappelijke of economische redenen.

*Zie ook jaarverslag B&W 2016

Bij aanvragen waar stedenbouwkundige of monumentale aspecten aan de orde zijn, worden de afwegingen van de ambtelijke diensten eerst afgewacht. Deze afwegingen worden meegenomen bij de totstandkoming van een advies. Bij de commissievergaderingen is een vaste vertegenwoordiging aanwezig van de afdelingen Stedenbouw en Erfgoed. Desgewenst geven behandelend ambtenaren of adviseurs nog een nadere toelichting bij de planbehandelingen in de commissievergadering.

3. BECIJFERD

Aantal adviezen

Aanvragen omgevingsvergunning voor de Wabo-activiteit bouwen	1189 adviezen
Aanvragen omgevingsvergunning voor de Wabo-activiteit monumenten	185 adviezen
Aanvragen reclame	121 adviezen
Indicatie-aanvragen	47 adviezen
Preadviezen in vooroverleg Bureau CWM (incl. legalisatie (illegale bouw) en aan te leveren adviezen bij bezwaarprocedures op verzoek van de afdeling Juridische Zaken)	721 adviezen
Toetsing Bureau Commissie Welstand en Monumenten (activiteit bouwen en reclame)	1076 (waarvan 31 definitief negatief: niet conform criteria/richtlijnen)
Adviezen supervisor / coördinerend architect	91 adviezen

Aantal vergaderingen:

Commissievergadering plenair	22
Commissievergadering gedelegeerd (vanwege beperkt planaanbod of beschikbaarheid leden)	2
Overleg delegatie Commissie Welstand – afdeling Stedenbouw	8

Uitsplitsing commissieadviezen:

Collegiaal overleg commissie	109*
Plaatsing monumentenlijst	1
Advisering commissie bij aanvragen omgevingsvergunning	264* Waarvan: - 75 positieve adviezen - 25 negatieve adviezen, waarvan 10 monumentenaanvragen (te grote aantasting monumentwaarde) en 55 aangehouden (na aanpassing akkoord)

*In de geagendeerde plannen zitten dubbelingen: een plan kan besproken zijn in het collegiaal overleg en later als aanvraag omgevingsvergunning van een definitief advies zijn voorzien; een plan kan aangehouden zijn en aangepast voor de definitieve advisering; een plan kan een aantal keren besproken zijn.

4. INHOUDELIJK

Ook in 2016 zijn veel ontwerpen ter advisering aan de Commissie Welstand en Monumenten en aan Bureau CWM voorgelegd. De veel voorkomende kleinere bouwwerken zijn getoetst aan de criteria of richtlijnen uit de welstandsnota, of Bureau CWM kon een aanvraag afhandelen in lijn met een eerder afgegeven commissieadvies. In geval van twijfel is de commissie geraadpleegd. Bij grotere aanvragen, ingewikkelde aanvragen of nieuwe ontwikkelingen is het voorstel in de commissie besproken, vaak in de vorm van een voorlopig ontwerp. Zonder de druk van proceduretijden wordt dan op collegiaal overlegniveau van gedachten gewisseld en kan er naar een aanvraag omgevingsvergunning toegewerkt worden.

Bij de negatieve adviezen bij veel voorkomende kleinere bouwwerken was er veelal sprake van een afwijking van deze objectieve regels en was er geen aanleiding gemotiveerd hiervan af te wijken. Veelal kon door tussentijdse aanpassingen een definitief negatief advies worden voorkomen, maar in 2016 zijn uiteindelijk toch 31 aanvragen afgewezen. Met de actualisatie van de welstandsnota (raadsbesluit april 2015) zijn de criteria en richtlijnen verruimd, aangescherpt en geactualiseerd om de ambtelijke toetsing objectiever en transparanter te maken. Daarnaast werd bij grotere (commerciële) bouwprojecten aangedrongen op duidelijke toetsingskaders voor kleinere aanpassingen in de toekomst. Hierbij valt te denken aan pui- en reclamereglementen bij winkelcentra, maar ook optiedakkapellen bij woningbouwprojecten. Bij een toekomstige ambtelijke toets worden deze aanvragen gewogen tegen de oorspronkelijke aanvraag omgevingsvergunning waarin de voorwaarden zijn opgenomen.

Bij (grotere) bouwwerken zijn de plannen beoordeeld tegen de achtergrond van de criteria verbonden aan de beleidsniveaus: 'Open', 'Respect' of 'Behoud'. Een belangrijk criterium bij de beleidsniveaus is dat het bouwwerk naar vorm en schaal passend moet zijn in zijn omgeving; de mate waarin is afhankelijk van het niveau.

Ook goede maatverhoudingen van het bouwwerk zelf - de gevelcompositie - vormen een belangrijk criterium waar op wordt getoetst. Bij beleidsniveau 'Respect' krijgt het karakteristieke van de architectuur en omgeving meer aandacht en bij 'Behoud' kan de authenticiteit van het bouwwerk een doorslaggevende rol spelen.

De Utrechtse welstandsnota is een omgevingsgericht document. Veelal is dus het criterium 'naar vorm en schaal passend in zijn omgeving' een leidend principe. Maar juist de onderverdeling van 'Open' naar 'Respect' en 'Behoud' biedt de mogelijkheid om gradaties in de advisering aan te brengen: beginnend in relatie tot zijn omgeving, maar indien een bouwwerk in een als bijzonder aangeduid gebied ligt, kan er meer gefocust worden op de architectuur – het bouwwerk zelf. Bouwwerken in een beschermd stads- of dorpsgezicht vallen onder het beleidsniveau 'Behoud', dus de advisering komt in die gebieden tot stand door te toetsen aan het maximum aantal criteria. Sinds 2010 biedt de wetgever meer ruimte ten aanzien van het vergunningsvrij bouwen: vanzelfsprekend blijft hier een welstandstoets in principe achterwege.

Met de actualisatie van de welstandsnota is voor Utrecht per 1 mei 2015 een categorie welstandsvrije bouwwerken toegevoegd: aan de achterzijde van woningen (mits niet gekeerd naar openbaar gebied) kan welstandsvrij gebouwd worden, bij woningen met een kap tot de noklijn, bij plat afgedekte woningen tot de gootlijn. Bij deze laatste categorie kunnen immers bouwwerken op het dak vanaf openbaar gebied zichtbaar zijn en van invloed zijn op het straatbeeld, dus een welstandstoets of –advies blijft gewenst in het kader van de kwaliteitsborging.

Ook heeft er in 2016, conform de afspraken in 2015, welstandsadvisering "op afstand" plaatsgevonden. Bijvoorbeeld als een coördinerend architect de kwaliteitsborging begeleid zoals bij het CPO-project (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) Lauwerecht fase II, of als welstand alleen betrokken is geweest bij de beeldkwaliteitseisen en de nadere uitwerking tot stand is gekomen met de bewoners en omwonenden

(Hiëronymuserf, Van Liefland-Oost). In het voortraject wordt er vanuit welstand meegewerkt in een constructieve meedenkende rol, maar de welstandsadvies blijft bij de verdere ontwikkeling in principe achterwege. (Bureau) Commissie Welstand en Monumenten is aanspreekbaar voor collegiaal, vrijblijvend advies en daar wordt gebruik van gemaakt. Daarbij is opvallend dat er door diverse partijen alsnog om de mogelijkheid om een officieel welstandsadvies wordt gevraagd, maar dat zou niet juist zijn in lijn met het afgesproken welstandsbeleid om in een aantal projecten op afstand te blijven.

Daarnaast blijft de supervisorenregeling van kracht, die ruim wordt toegepast in Leidsche Rijn en het Veemarktterrein. Indien er een supervisor actief is met een architectonische opdracht wordt aan hem of haar om een welstandsadvies gevraagd, dat bij de afhandeling aanvraag omgevingsvergunning wordt overgenomen. Eind 2016 is daar het Supervisieteam Stationsgebied 2^e fase bij gekomen. De link met de Commissie Welstand en Monumenten is hier aanwezig vanwege de adviesrol die de voorzitter van de commissie in dit gremium heeft. Tot zijn deelname is besloten vanwege het belang van dit stuk stad.

Sinds een aantal jaren wordt er gestreefd naar advisering in een vroeg stadium. Dit is inmiddels vaak de praktijk: aanvragers dienen eerst een verkennend verzoek voor advies in voordat de aanvraag omgevingsvergunning wordt ingediend. De veel voorkomende kleinere aanvragen worden van een preadvies voorzien door Bureau CWM, bij verkennende vragen over grotere, nieuwe ontwikkelingen wordt de commissie in een vroegtijdig stadium geraadpleegd. Dit werpt zijn vruchten af en de reacties zijn veelal positief op deze kosteloze service. Duidelijkheid vroeg in het proces wordt op prijs gesteld.

VOORBEELDEN ADVIEZEN

De geconstateerde toename in 2015 aan transformatie- en/of herbestemmingsopgaven zette in 2016 door: voorbeelden zijn het voormalig ziekenhuis Oudenrijn, een kerkgebouw aan de Werner Helmichstraat en een PTT sorteercentrum aan de Jan van Foreeststraat - alle te transformeren tot wooneenheden. Vanzelfsprekend bleef de verduurzamingsopgave actueel: vele corporatiecomplexen in de naoorlogse wijken werden voorgedragen voor renovatie met energiezuinige ambities.

De besprekingen van projecten in het Stationsgebied waren gedeeltelijk een vervolg op 2015, maar ook nieuwe projecten verschenen op de agenda: hoogbouw aan de Van Sypesteijkade, het Noord- en Zuidgebouw en het Gildenkwartier.

Door de supervisorenregeling passeren er nagenoeg geen plannen uit Leidsche Rijn. In 2016 is er wel uitgebreid gesproken over het Beeldregieplan voor deelgebied Haarzicht, waar de commissie in de toekomst ook blijft adviseren. In zowel Vleuterweide als Leidsche Rijn Centrum ontwierp de supervisor zelf een deel: dan geeft de commissie haar advies om te voorkomen dat de slager zijn eigen vlees keurt.

Opvallend is de toename van het aantal aanvragen omgevingsvergunning dat alsnog in die procesfase bij de aanvraag omgevingsvergunning in de commissie besproken wordt. Verklaring hiervoor kan de complexiteit van de plannen zijn, dit in combinatie met de verbetering van de economie waardoor de druk in het bouwproces wordt opgevoerd.

Renovatie met een transformatie/herbestemmingsopgave:

- Voor de herbestemming van ziekenhuis Oudenrijn wordt gedeeltelijk gebruik gemaakt van bestaand casco, aangevuld met nieuwbouw. De oorspronkelijke architectuur gold hier niet als uitgangspunt: de verschillende architecten hebben gekozen voor een geheel nieuwe uitstraling. Zo wordt de woontoren voorzien van een golvend patroon, dat na een aantal besprekingen met de commissie is aangepast tot een bij het gebouw passende gevelbekleding. Voor deze ontwerpsslag werd geadviseerd de constructieve opzet en de alzijdigheid van het gebouw als uitgangspunt te nemen om een vanzelfsprekender en interessanter gevelbeeld te laten ontstaan. Ook heeft de commissie veel aandacht besteed aan de invulling van de plint en de taluds, die een

belangrijke verbindende rol moeten spelen in dit stedenbouwkundig ensemble. Daarnaast is er uitgebreid gediscussieerd over een kwalitatief goed woondek met duidelijke routing vanuit de parkeerlaag en de centrale entree naar de woningen; een discussie die voortgezet is in 2017. Met betrekking tot de lagere woongebouwen is na een eerste planbespreking aangedrongen op een sterkere alzijdigheid en meer onderlinge samenhang.

Eerste ontwerp woontoren

Definitieve impressie 2017

Impressie woongebouwen en dek 2016

Definitieve impressie woongebouwen en dek 2017

- Bij de Jan van Foreeststraat werd een nieuwe gevelaanpak voorstelbaar geacht, maar dit mocht niet leiden tot aan achteruitgang in architectuur. In eerste instantie vond de commissie dat hier sprake van was: de kwaliteit van de bestaande plastic, geleding en detaillering verdween door de harde uitwerking en materiaalkeuze, terwijl met beperkte middelen deze toegevoegde waarden gerealiseerd konden worden. De architect is op goede wijze tegemoet gekomen aan deze opmerkingen met aangepaste materialen en de juiste detailleringen (zoals verdiepte neggen bij de kozijnen) en hierdoor zal aan de rand van het Stationsgebied een woongebouw met een vriendelijke uitstraling worden toegevoegd.

Bestaand gebouw

Eerste ontwerp

Definitief ontwerp

Renovatie met een verduurzamingsopgave:

Ook in 2016 zijn er stappen gezet om naoorlogse woongebouwen te renoveren in combinatie met een energiezuinigheidsopgave. Hierbij traden zowel woningbouwcorporaties als projectontwikkelaars als opdrachtgever op. Een van de opvallendste was een project van Mitros, waar sprake was van een 'nul-op-de-meter'-renovatie die als voorbeeld moest gaan dienen voor de omringende flatgebouwen. De oorspronkelijke gevels zijn door de architect als uitgangspunt genomen. Met isolatie en zonnepanelen kon de energieambitie gehaald worden.

De commissie waardeerde het dat ondanks de grote energieopgave het oorspronkelijke beeld gehandhaafd kon blijven. Dit is immers het uitgangspunt bij het verstrekken van welstandsadviezen bij de naoorlogse renovatieopgaven: de negatieve gevolgen van tussentijdse renovaties - vaak slecht van kwaliteit – terug te draaien, de kwaliteit van de architectuur op een hoger plan te brengen en de samenhang in de wijken te behouden of te herstellen. Door deze wijze van adviseren blijft een aanpak per complex met zijn specifieke wensen en eisen mogelijk, maar wordt ook de samenhang op een hoger schaalniveau gewaarborgd.

In reactie op het eerste ontwerp adviseerde de commissie enkele verbeterpunten, met name op het gebied van de integratie van de zonnepanelen, het kleurenschema en het betrekken van de buitenruimte bij de ontwikkelingen. In een later stadium is een revisie ingediend voor een gewijzigde plaatsing van de zonnepanelen op het dak voor een hoger rendement.

Bestaande situatie

Definitief ontwerp

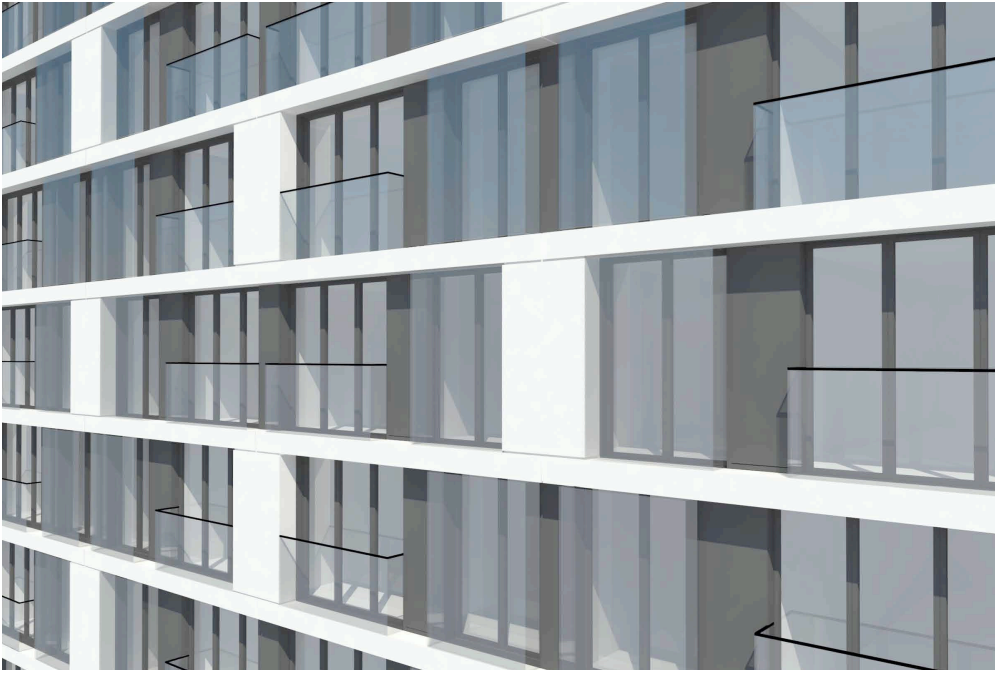
Stationsgebied:

De projecten in het Stationsgebied volgen elkaar in een rap tempo op en beslaan door de omvang meerdere jaren. Zo is er in 2016 ook uitgebreid doorgepraat over Het Forum (eenheid, samenhang en rust) en De Knoopkazerne inclusief terreininrichting. Bij een aantal projecten had de commissie nauwelijks een begeleidende adviesrol, zoals het WTC aan het Jaarbeursplein en het Zuidgebouw aan het stationsplein.

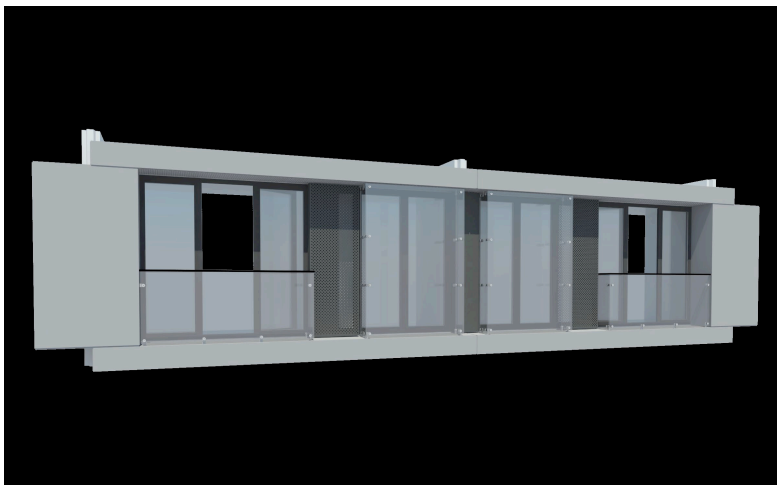
- Aan de Van Sypsteinkade wordt een 90 meterhoge woontoren gerealiseerd, gecombineerd met een bredere plint waarin een monument wordt geïntegreerd. De kwaliteit van de plint en de inrichting van het aansluitende maaiveld werden aanvankelijk ernstig betwijfeld. Ook in de aansluiting op en integratie van het monument werden kansen gemist zowel qua buitenruimte als qua interactie oud en nieuw. In de uitwerking van de toren leidde de wijze waarop de vele gevelonderdelen op detailniveau werden toegepast tot een niet realistisch gevelbeeld, met een groot risico op ongewenste vervuiling en veroudering. Een sterkere rasterwerking zou de toren ten goede komen. Na een aantal bespreksessies wist de architect oplossingen aan te dragen waarmee de commissie kon instemmen. Samen met de ontwerpers van de buitenruimte is ook specifieke aandacht besteed aan het functioneren daarvan en de aansluitingen op de nieuwbouw en het monument.

Eerste ontwerpen

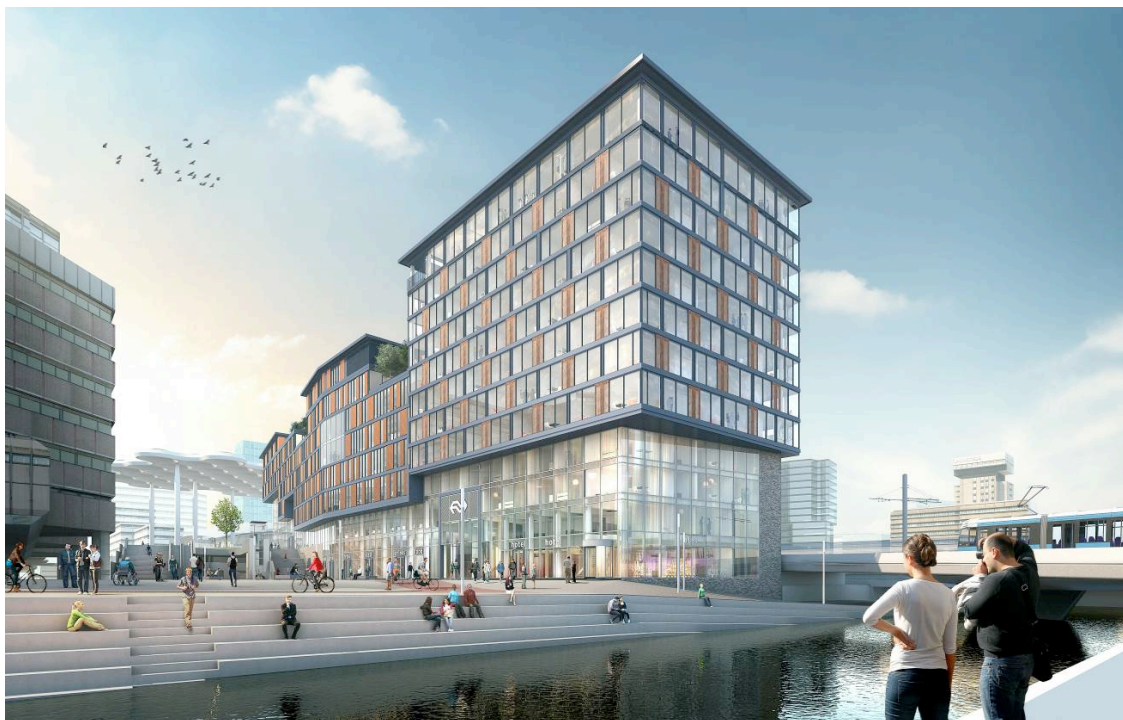

Definitieve ontwerpen

- De eerste presentatie van het Noordgebouw – winkels, kantoren en een hotel – was een uitwerking van een gewonnen tender. De commissie reageerde bij de eerste bespreking vooral op het gebrek aan alzijdigheid en de overdaad aan vormgevingsmotieven, die leidde tot een onrustig beeld. De groene waterval dwars door het gebouw werd als idee gewaardeerd, maar overtuigde conceptueel niet, en ook de technische haalbaarheid werd betwijfeld. De architect slaagde erin om het concept op een aantal onderdelen te herzien wat heeft geleid tot een robuust maar waardig gebouw in een drukke omgeving. In de laatste fases is met name nog gesproken over de entrees in relatie tot het grote gebouw en de herkenbaarheid, alsook de reclamevoering.

Eerste ontwerp

Definitief ontwerp

Grotere inbreidingslocaties:

De gemeente Utrecht streeft ernaar om de enorme vraag naar woningen in de bestaande stad op te lossen en niet te kiezen voor uitbreidingslocaties. Grotere en kleinere woningbouwprojecten passeerden veelvuldig de commissie, zowel nieuwbouw als transformatie.

Aan de Oudegeinlaan, in de wederopbouwwijk Hoograven, heeft Portaal ervoor gekozen een deel van de bestaande voorraad binnen een naoorlogs stempel te slopen en daar nieuwbouw te ontwikkelen. De commissie betreurde deze keuze, maar ging mee in de zoektocht naar het beste antwoord op deze opgave. Zij was van het begin af aan positief over de stedenbouwkundige opzet, maar negatief over de eerste plannen qua architectonische uitwerking. Geadviseerd werd een duidelijke keuze te maken: of de bestaande architectuur als uitgangspunt te nemen en door te bouwen in de geest van de bestaande stempelarchitectuur, of vernieuwende architectuur te brengen die een krachtige bijdrage levert aan de stempel. Het behouden of het versterken van de samenhang van de stempel stond voorop. Na een aantal sessies met de commissie, slaagde de architect erin een goed ontwerp te presenteren waarbij de jaren'50-architectuur als inspiratiebron heeft gediend. Dit vroeg nog om zorgvuldige uitwerkingen van details en materialisering maar uiteindelijk kon een positief advies op de aanvraag omgevingsvergunning worden verstrekt.

De commissie let in de uitwerking van retroarchitectuur en renovatieplannen op de historische legitimatie van de stijlkeuzes en doorgewerkte stijlconsistentie. De integratie van de welstand- en monumentencommissie sinds 1992 blijft ook in dit verband haar meerwaarde houden en is zelfs mogelijk vergroot.

Eerste ontwerp

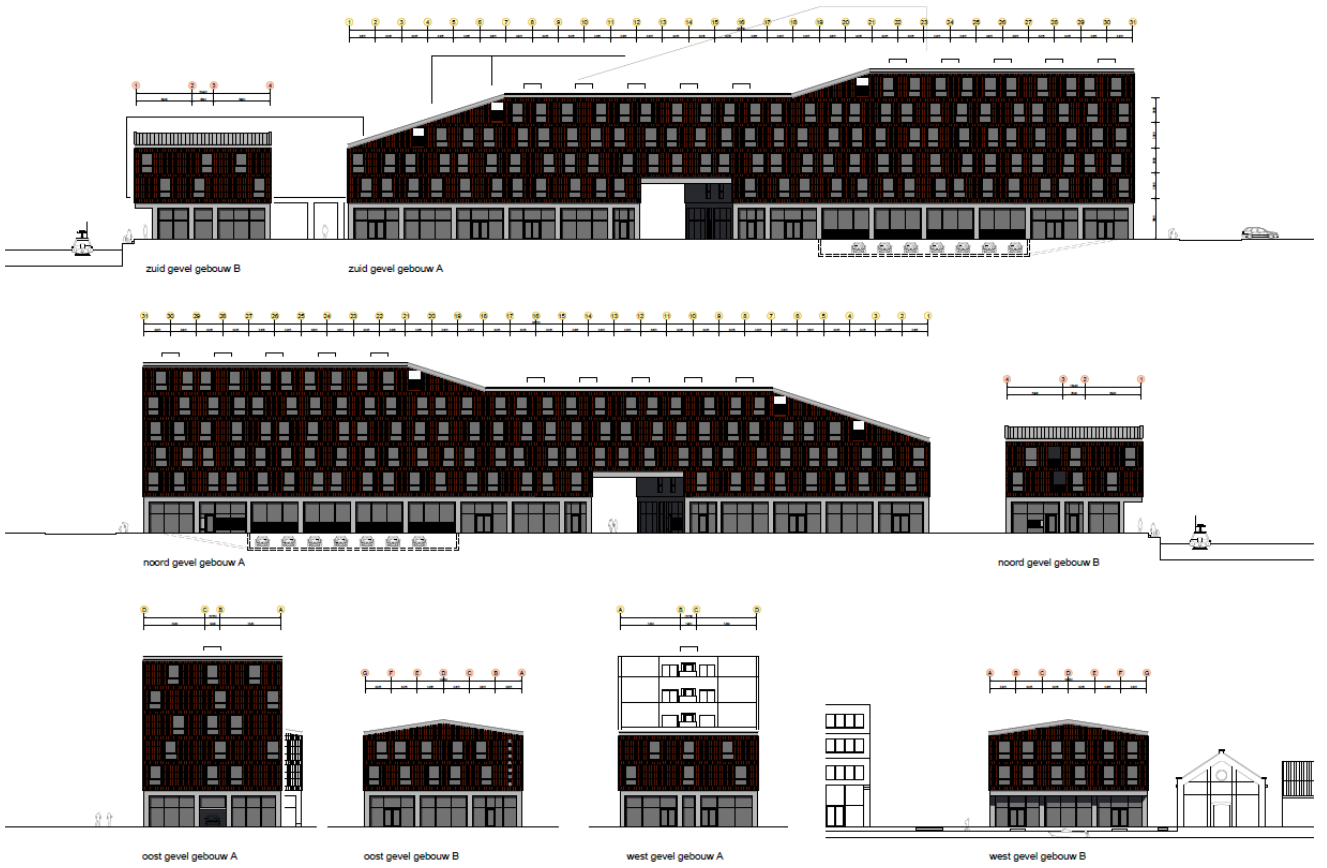

Definitief ontwerp

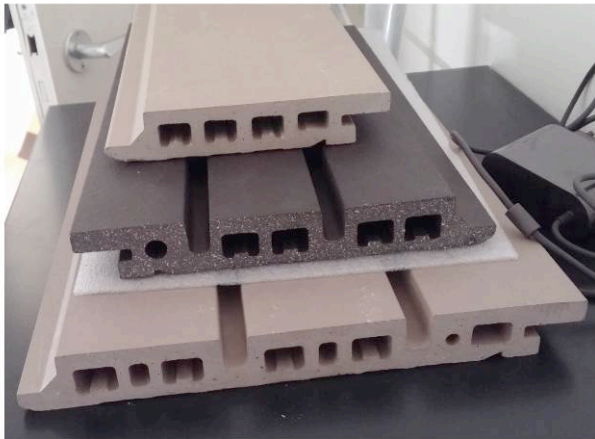
- Aan de Brillantlaan in het herontwikkelingsgebied Rotsoord, werd een complex met 232 studentenwoningen voorgesteld. De commissie was in eerste instantie niet overtuigd. Ook hier was de stedenbouwkundige opzet niet het probleem, en ook de vanuit de historie voortgekomen keuze voor een keramisch gevelmateriaal werd gewaardeerd. Echter, de uitstraling van het complex vereiste aandacht om het karakter van een kantoorgebouw te transformeren naar een woongebouw. De architect slaagde hierin door met name de gevelindeling en de keramische gevelbekleding aan te passen, waardoor zowel op schaalniveau als uitwerkingsniveau tegemoet gekomen kon worden aan het voornaamste bezwaar van de commissie.

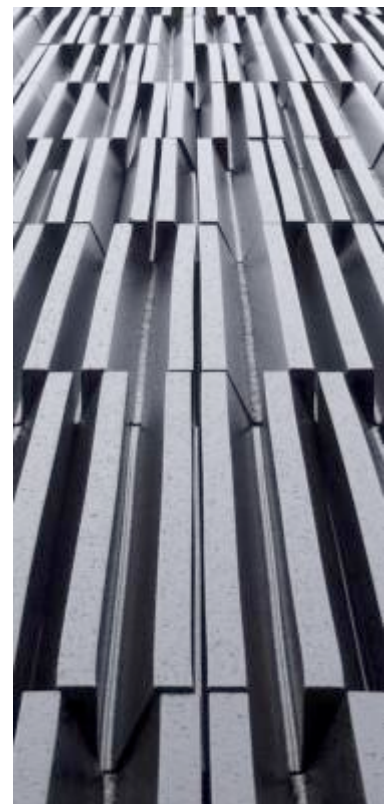
Eerste ontwerp

Definitieve ontwerp

Voorstel keramische gevelbekleding eerste ontwerp

Referentie gevelbekleding definitieve ontwerp

Advisering monumenten

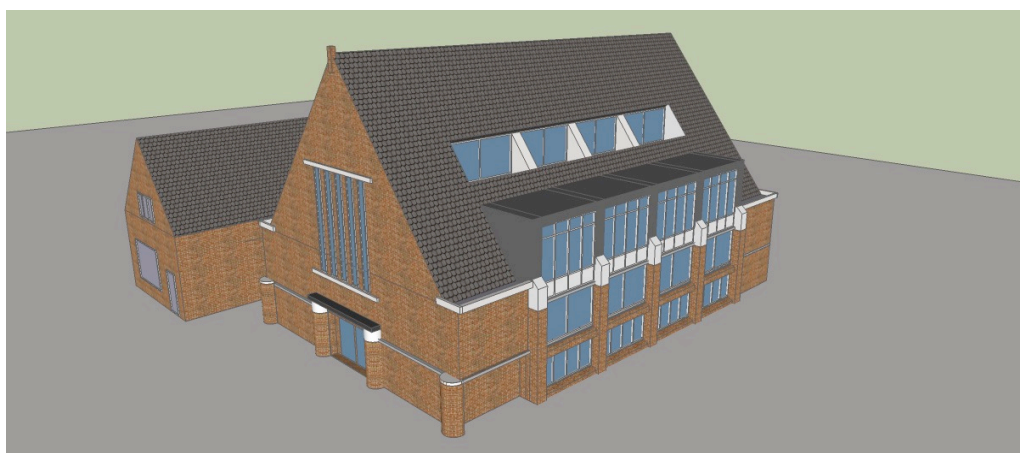
Aanvragen die een monument betreffen worden pas voor advies voorgelegd als de afdeling Erfgoed haar afweging heeft gemaakt. In de regel neemt de Commissie Welstand en Monumenten de afweging over.

Bij de grotere monumentenaanvragen, veelal gerelateerd aan herbestemming, werd de commissie nauwer bij een planproces betrokken en speelde zij een rol bij de definitieve architectonische uitwerking, waarbij de monumentwaarde in ogenschouw werd genomen. Dit was het geval bij de transformatie van een voormalig kloostercomplex aan de Kanaalstraat, maar ook bij de verbouwing van een kerk naar appartementen aan de Werner Helmichstraat.

Als uitgangspunt bij transformatie- en herbestemmingsopgaven geldt voor de commissie de architectonische kwaliteiten van het oorspronkelijke gebouw, die leidend kunnen zijn voor de planaanpak. Dit was vanzelfsprekend het geval bij de voormalige Nieuw Apostolische kerk aan de Werner Helmichstraat, een gemeentelijk monument, waarin wooneenheden gebouwd worden. Na een intensieve begeleiding door de afdeling Erfgoed rondde de commissie dit traject af, door mee te denken zowel vanuit architectonisch oogpunt als in het kader van de monumentwaarde. Daarbij werd vooral aandacht gevraagd voor het behoud van het dakvlak aan de straatzijde door hier dakvensters toe te passen, en de buitenruimte te organiseren aan de minder openbare binnenzijde van het complex. De aanvankelijk grote gevelopeningen gingen ten koste van historisch metselwerk en de plintwerking. Kleinere vensters leidden tot een betere gevelcompositie en bleven dicht bij het meer gesloten karakter van de gevel. Daarnaast werd geadviseerd de inrichting van de binnentuin en de voorruimte mee te nemen in de ontwerpopgave.

Oorspronkelijk gebouw

Eerste ontwerp

Definitief plan

In 2016 is de commissie om advies gevraagd over de definitieve voordracht van complexen, gebouwen en objecten uit de naoorlogse periode voor de aanwijzing tot beschermd gemeentelijk monument. De voordracht was voorbereid door de afdeling Erfgoed.

De commissie had grote waardering voor het zorgvuldige onderzoek en de daarbij behorende beschrijvingen. Zij constateerde dat sommige voorgedragen objecten voor de status Rijksmonument in aanmerking zouden moeten komen. De voordracht werd overgenomen met het advies bij een aantal beschrijvingen de materialen en sommige details specifiek te benoemen.

De hierboven aangehaalde voorbeelden geven een beeld van de Utrechtse aanvragen en de tendensen in 2016. Daarnaast schetsen ze een beeld van de breedte van het werkterrein en vormen ze een toelichting op de toepassing van de welstandsnota. Naast de aan welstand gerelateerde adviezen is ook de onafhankelijke monumentenadvies onderdeel van het takenpakket van de commissie. Indien er sprake is van ingrepen aan het exterieur van een monument, dient hier in het kader van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) ook een welstandsadvies ingewonnen te worden.

Kanbepaling

Een inventarisatie van het type bouwwerken (die beoordeeld zijn door Bureau CWM in het kader van de Kanbepaling) waarover ambtelijk een negatief advies is verstrekt op basis van de criteria en richtlijnen in de welstandsnota of in lijn met eerder verstrekte commissieadviezen, biedt het volgende overzicht (afnemend in aantal): dakkapellen (13), reclames (11), gevel-/pui-/kozijnwijzigingen (11), dakopbouwen (4), afvoerpijpen (2), bijgebouwen (2), uitbouw, overkapping balkon en zonnepanelen. De afwijzingen betroffen duidelijk een afwijking van de objectieve criteria en/of richtlijnen, of waren architectonisch van onvoldoende kwaliteit. In geval van twijfel is de commissie geraadpleegd.

Een aanvankelijk negatief advies kon regelmatig omgezet worden in een positief advies door, onder begeleiding van Bureau CWM, de aanvraag aan te passen binnen de kaders van de welstandsnota of door verbetering van de gewenste architectonische kwaliteit.

5. WIJZIGINGEN TEN AANZIEN VAN BELEID EN WERKWIJZE

De implementatie van het raadsvoorstel 'Welstand in de toekomst' uit 2013 was in 2015 afgerond. In 2016 hebben geen ingrijpende beleidswijzigingen plaatsgevonden, en is beleidsmatig en organisatorisch voortgeborduurd op eerdere wijzigingen.

Ingrijpend waren de personele wijzigingen: vanwege het verstrijken van de termijnen is er afscheid genomen van de voorzitter en een aantal leden, en is op de valreep van het jaar de inwerkperiode begonnen voor de vervanging van de uitvoerend secretaris.

Voor het voorzitterschap zijn na een open sollicitatieprocedure drie kandidaten op gesprek geweest bij de selectiecommissie (wethouder Jansen, oud-commissielid Reniers en secretaris Van der Wiel). Unaniem viel de keuze op Peter van Assche, architect met een eigen bureau in Amsterdam. Daarnaast doceert en publiceert hij en heeft ervaring in de Commissie voor Welstand en Monumenten in Amsterdam. Per 1 juli heeft hij het stokje overgenomen van Tom Frantzen, die bijna 8 jaar de voorzittersrol van de Utrechtse commissie op zich heeft genomen.

Per 1 januari 2016 was al een aantal nieuwe leden aangetreden: architectuurhistoricus Wijnand Galema als opvolger van Max Cramer en de architecten Marijn Schenk en Pascal Grosfeld als opvolgers van Paul Diederik en Marc Reniers.

Daarnaast is eind 2016 Robert Taapken begonnen aan zijn inwerkperiode ter vervanging van Kees Boogert als uitvoerend secretaris, die met pensioen is gegaan.

Buiten de personele wisselingen in 2016 zet een duidelijke positieve ambtelijke trend zich voort: Bureau CWM, met name de secretaris, wordt vaker intern geraadpleegd en betrokken bij ontwikkelingen in het ruimtelijk domein. Hierbij valt te denken aan de openbare ruimte, de Omgevingswet en regie-/beeldkwaliteitsplannen. Daarnaast wordt de commissie nauwer betrokken en om advies gevraagd bij stedelijke ontwikkelingen, wat meestal georganiseerd wordt via het reguliere tweemaandelijks overleg met de afdeling Stedenbouw. De Merwedekanaalzone en de tweede fase Stationsgebied zijn hiervan sprekende voorbeelden.

SAMENSTELLING COMMISSIE

- Tom Frantzen (voorzitter) tot 01/07 2016
  - Peter van Assche (voorzitter) vanaf 01/07 2016
  - Harriën van Dijk (restauratie-architect/bouwhistoricus)
  - Nicolet Eerens (burgerlid)
  - Wijnand Galema (architectuurhistoricus)
  - Pascal Grosfeld (architect)
  - Hanneke Kijne (landschapsarchitect)
  - Marijn Schenk (architect)
- vaste ambtelijke vertegenwoordiging naast de secretaris en uitvoerend secretaris:*
- Bettina van Santen vanuit de afdeling Erfgoed
  - Marjolein Bracht vanuit de afdeling Stedenbouw

SAMENSTELLING BUREAU COMMISSIE WELSTAND EN MONUMENTEN

Manon van der Wiel	secretaris
Kees Boogert	uitvoerend secretaris
Robert Taapken	inwerkend uitvoerend secretaris
Roger Alwart	planbeoordelaar
Serpil Aydemir	secretaresse

Voor meer informatie over de Commissie Welstand en Monumenten: www.welstandutrecht.nl